

Дарынды жасөспірімдерге арналған Ақтөбе облыстық мамандандырылған
«Білім - инновация» лицей-интернаты

Педагогикалық кеңесте қаралды:

28 / 08 / 2023 жыл

№1 хаттама

Тексерілді:

Директордың тәрбие ісі орынбасары

Бакиқызы А.

21 / 09 / 2023 жыл

«Дебат – шешендік өнер» атты үйірме жоспары

Сыныптар: 8, 9, 10

Пән мұғалімі: Бекболатұлы А.

2023 - 2024 оқу жылы

Бағдарлама негізі: Имжарова З.У., И.Г., Захарова., З.Н.Қасымханова Т.Р.Қордабаев., Ғ.Қалиев., С.Әлкен еңбектеріне сүйене отырып, 8, 9, 10-сыныптарға «Дебат – шешендік өнер» атты үйірме бағдарламасы жасалды.

Құрастырғандар: А.Бекболатұлы - Дарынды жасөспірімдерге арналған Ақтөбе облыстық мамандандырылған «Білім – инновация» лицей-интернатының мұғалімі

Пайдаланушы: «Тарих» пәні мұғалімі

Дарынды жасөспірімдерге арналған Ақтөбе облыстық мамандандырылған «Білім - инновация» лицей-интернатының педагогикалық (мектеп, мектепке дейінгі ұйым, мектептен тыс мекеме атауы) кеңесінде «Дебат – шешендік өнер» үйірме бағдарламасы талқыланды.

Хаттама № _____ 2023 жыл

Лицей директоры _____ Омаров Б.Ш.

Түсінік хат

Қазіргі кездегі әлем бойынша мәселелердің көптеп жариялануы әрбір адамды сапалы және терең біліммен қамтамасыз етуге, шығармашылықпен жұмыс жасауға талап етеді. Сондықтан мектептегі оқу үрдісінде пікірсайыс технологиясының орны зор болғандықтан өскелең ұрпақты патриоттық рухта тәрбиелеуіміз қажеттілігін көрсетіп отыр.

Бұл бағдарлама мектеп бағдарламасындағы оқушыларды қажетті мәліметтермен жасақтап, мәселелерді кеңірек зерттеуге жағдай жасап отыр. Жоғары сынып оқушылары арасынан шешендік шеберлігі бар, өзінің көзқарасын, өз командасының мүддесін сауатты және нақты қорғай алатын жас көшбасшыларды іздеу және оларға қолдау көрсету, нақты мәселелерді шешу жолдары мен механизмдерін қалыптастыру, жастардың логикалық ойлау қабілетін жетілдіру, Ақтөбе қаласында жастар арасында пікірсайыс қозғалысын дамыту және жастардың бойында патриоттық және азаматтық қасиеттерді дамыту, құқықтық ақпараттық сауаттылығын арттыру бағытында құрылған.

Бағдарлама негізінен Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдаған Жолдаулары мен Т.Р.Қордабаев пен Ғ.Қалиевтің «Жалпы тіл білімі», С.Әлкеннің «Жаңа технологиялар арқылы шығармашылыққа баулу» атты еңбектері басшылыққа ала отырып құрылды.

Білім беру стандарттарының жасалынуы, инновациялық технологияны дамыту, білім мазмұнын байыту, әлемдік білім кеңістігіне ену – қазіргі таңаның дүбірлі өзгерістерінің куәсі. Әсіресе, білім берудің кредиттік технологиясы жүйесіне көшу бүгінгі таңда еліміздің жоғарғы оқу орындарында ұзақ жылдар бойы қалыптасқан дәстүрлі әдістерден біртіндеп бас тартуды, оқытудың академиялық және ұйымдастыру құрылымдарын өзгертуді, әдістері мен технологиясын жанартуды талап етеді. Мұғалім алдындағы ең үлкен мақсат – қысқа мерзім ішінде студентті өз мамандығы бойынша қазіргі таңдағы жетістіктер мен проблемалар туралы сөйлей алатындай және жоғары деңгейде түсіне алатындай дәрежеге жеткізу, болашақ маманның мемлекеттік тілде қарым-қатынас жасау біліктілігін арттыру, яғни ауызекі сөйлеу деңгейінен кәсіби деңгейге көтеру, ертеңгі күні олар Қазақстан азаматтарымен мемлекеттік тілде жатық, таза, еркін сөйлесе алатындай етіп шығару.

Бағдарлама мақсаты:

- пікірсайыс технологиясы бойынша мектеп бағдарламасының негізгі және өзекті мәселелерін есте сақтап, оқушыларды өз бетімен жұмыс жасауға дағдыландыру;
- оқушылардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру мен достық қарым-қатынасты қалыптастыру;
- әлемдік жаһандану саясатының өзектілігі мен маңыздылығын білуге үйрету;
- оқушыларды қазіргі заманда жетіспейтін адами құндылықтарды бағалауға тәрбиелеу.

Бағдарламаның міндеттері:

- мемлекеттік стандартты міндетке алу және білім сапасын арттыру;
- баланы үйлесімді дамыту;
- оқушылардың шығармашылығын әрі қарай дамыту;
- жастар саясатын жүзеге асыруға үлес қосу;
- оқушыларды патриотизмді қалыптастыру бағытында тәрбиелеу;
- оқушылардың ғылыми жобалар, конференцияларға қатысуда белсенділігін арттыру;
- білім берудің жоғары сапасын қамтамасыз ету мен бағдарлы оқытуды ұйымдастыру;
- мектеп бағдарламасын тереңдетіп оқыту және тарихи зерттеулер жүргізу;
- алған теориялық білімдерін практикада қолдана білу.

Пікірсайыс технологиясының өзекті мәселесі: пікірсайыс технологиясының оқу үдерісіне енгізілуі оқушының тұлға, адамзат ретінде жетілуіне, білім алуға деген қызығушылығының артуына зор ықпал етеді.

Курстың оқыту міндеті:

- оқу үрдісінде кездесетін қиындықтарды тереңірек қарастыру;
- теория мен практиканы ұштастыру;
- оқушыларды тарихи мағлұматтармен кеңінен таныстыру.

Үйірме бағдарламасында күтілетін нәтижелер:

- жұмыс барысында өзекті мәселелерді талдау мен оның зерттелуі арасындағы синтезді процестерін жан-жақты зерттеуді басшылыққа ала отырып, тарихнамада осы мәселенің жан-жақты зерттелгенін ашып көрсетуге ұмтылу;
- оқушы тұлғасының жан-жақты толыққанды қалыптасуына жағдай жасау.

Үйірме жұмысын игеру кезіндегі оқушы мүмкіндіктері:

- оқушыларда белгілі бір тақырып бойынша жүйелі білім қалыптасады, оқушылар әр түрлі мәлімет пайдаланатын болғандықтан, көптеген жаңалықтарды тезіс түрінде жеткізуге мүмкіндік береді, оқу үдерісі бір сарынды емес, қызыққа толы әрі таласты болады;

- пікірсайыс технологиясы негізінде оқушылар жалпыға ортақ танылатын әмбебап ортақ пікір қалыптастырады.

Пікірсайыс технологиясының мүмкіндіктері:

- субъектілер арасындағы мәлімет алмасуды қамтамасыз ету;
- білім беруді максатты, саналы түрде ұйымдастыру;
- білімді жүйелі түрде пайдалануды үйрету;
- мәселені жан-жақты сырларын ашу;
- мәселенің негізін, түйінін анықтау;
- сын тұрғысынан ойлауды үйрету;
- логикалық ой-өрісін дамыту;
- ғылыми ізденіске баулу.

Үйірме жұмысы бағдарламасының құрылымы:

- үйірме жұмысы арнайы бағдарламалардың құрылымымен жасақталған.

Үйірме жұмысын жүргізу әдістері:

- теориялық, практикалық, семинар сабақтар.

Біліктері:

- мәселелерді өз бетінше оқып, мазмұнын ұғына алады;
- терминдермен, топ ішінде жұмыс жасай алады;
- сыныптастарымен қарым-қатынасы қалыптасады;
- өзін-өзі бағалау.

Бағдарлама көлемінде көтерілетін мәселелер оқушы тұлғасының қалыптасуының басты факторы болып табылады.

Бағдарламаның мазмұны мен құрылымы

8, 9, 10-сынып

(Барлығы – 64 сағат, аптасына - 2 сағат)

Оқушылардың күзiретiлiгiн арттыру, жүйелi бiлiм, сапалы тәлiм-тәрбие алуына, мәдени-рухани жағынан өсiп-жетiлуiнде дебат ойындарының маңызы аса зор.

Бағдарлама аясында 8, 9, 10-сынып оқушыларына пiкiрсайыс технологиясы туралы түсiнiк бере отырып, пiкiрсайыс технологиясының әдiстемесi ауқымды қарастырылады.

Практикалық жұмыстар арқылы пiкiрсайыс технологиясының түрлерiне жекелеген дәрежеде талданып, соның iшiнде Американдық-парламенттiк форматы және оның ерекшелiктерiне, Линкольн-Дуглас форматы және оның құндылықтарына, Британдық-Парламенттiк форматы және оның жүргiзiлу тәртiбiне, Карль-Поппер форматына шолу жасалынады.

Ғылыми-зерттеу жұмысымен қатар оқушы бойында шешендiк шеберлiктi қалыптастыру мақсатында Америкалық-парламенттiк форматы – құндылық критерийi қарар ұғымы, жүргiзiлу ретiлiгi туралы сараланады.

Әлемдiк Америкалық-парламенттiк форматының – саяси қарар критерийi бойынша саяси қарар түсiнiгiне, қарар проблемасын анықтауға, қарар проблемасын өзектiлiгiне, қарар проблемасынан шығу себептерiне, қарар проблемасының шешу себептерiн шешу. Қалай? Қайда? Қашан? сұрақтары жауап беру арқылы оқушы танымын дамытады.

Пiкiрсайыс технологиясының ережелерi бөлiмiнде америкалық-парламенттiк форматы бойынша қарсылық түрлерiне, ребатл түсiнiгiне, уақыт аралық кейс ұғымына, триизм және оны анықтау жолдарына, уақыт регламентi және қолдану жүйесiне, дәлелдемелер жүйесiнiң құрастырылуына, қарсылық көрсету стратегиясына, аргументтердi ойлап табу тәсiлiне, қылыспа сұрақ пен кейсiң бұзылуына, сұрақ-жауап әдiстемесiне, әдiлқазылармен жұмыс стилiне тоқталады.

Пiкiрсайыс технологиясының өзектiлiгi тарауында пiкiрсайыс технологиясының пән аралық байланысына, рефлексивтi сараптама және қорытынды жасау кезеңi және теорияны практикамен ұштастыру мақсатында «Спикерлер пiкiрсайысы» мен «Теле жүргiзушi» тренингтерi өткiзiлiп, жыл бойы жасалған жұмыстар қорытындыланады.

Тақырыптық жоспар

р/с	Курс тақырыбы	Сағат саны	Сыныбы		
			8	9	10
1	Кіріспе. Пікірсайыс технологиясы туралы түсінік	1			
2	Дебат клубын құру	1			
3	Пікірсайыс технологиясының әдістемесі	1			
4	Мен жеке тұлғамын /оқушы ойын анықтау тренингі	1			
5	Пікірсайыс технологиясының түрлері және оның ерекшеліктері	2			
6	Карл-Поппер форматы және оның ерекшеліктері	2			
7	Линкольн-Дуглас форматы және оның құндылықтары	2			
8	Британдық-Парламенттік форматы және оның жүргізілу тәртібі	2			
9	Британдық-парламенттік қарсылық түрлері	2			
10	Британдық-парламенттік ойын үлгісі	2			
11	Жолдастық кездесу (өзге клубпен тәжірибе алмасу)	1			
12	Қалалық турнирдің өту барысы	1			
13	Облыстық турнирдің өту барысы	1			
14	Турнирге дайындық	1			
15	Республикалық турнирдің өту барысы	2			
16	Американдық-парламенттік форматы	1			
17	Америкалық-парламенттік форматы бойынша резолюция немесе қарар дегеніміз	1			
18	Дефиниция - кілт сөздер	1			
19	Дефиницияның әр форматта қолданылуы	1			
20	Статус-кво немесе қалыптасқан жағдай	2			
21	Философия - кейстің жүрегі	1			
22	Аргументтер және оның мәні	1			
23	Аргументтің құрылымы	1			
24	Аргументтің түрлері	1			

25	Аргументтің ойында қолданылуы	1				
26	Жолдастық кездесу (өзге клубпен тәжірибе алмасу)	1				
27	Кезекті турнирге дайындық	1				
28	Америкалық парламенттік форматы бойынша саяси қарар түсінігі	1				
29	Қарсылық түрлері	1				
30	Қарар проблемасын анықтау	1				
31	Қарар проблемасының өзектілігі	1				
32	Қарар проблемасынан шығу себептері	1				
33	Қарар проблемасының шешу себептерін шешу жолдары. Қалай? Қайда? Қашан?	1				
34	Саяси қарар нәтижесі сараптамалық жұмыс	1				
35	Америкалық-парламенттік форматы бойынша қарсылық түрлері	1				
36	Ребатл дегеніміз ...	1				
37	Уақыт аралық кейстің құрылуы	1				
38	Труизм және оны анықтау жолдары	1				
39	Уақыт регламенті, қолдану жүйесі	1				
40	Дәлелдемелер жүйесінің құрастырылуы	1				
41	Қарсылық көрсету стратегиясы Қарарлардың құрылуы	1				
42	Аргументтерді ойлап табу тәсілі Қиынлыспа сұрақ, кейстің бұзылуы	1				
43	Жолдастық кездесу (өзге клубпен тәжірибе алмасу)	1				
44	Кезекті турнирге дайындық	1				
45	Сұрақ-жауап әдістемесі Әділқазылармен жұмыс жасау стилі «элитта» ұғымы	1				
46	Төреші модератор ретінде	1				
47	Төрешінің ойындағы рөлі	1				
48	Ойын барысындағы төрешімен байланыс	1				
49	Спикерлік ұпайлар	1				
50	Спикерлік ұпайдың төмендеу шарттары	1				
51	Жолдастық кездесу (өзге клубпен тәжірибе алмасу)	1				

52	Пікірсайыс технологиясының пән аралық байланысы/сабақтастық көрсетілімі/	1					
	Рефлексивті сараптама және қорытынды жасау кезеңі						
53	«Спикерлер пікірсайысы» тренингі	1					
54	«Теле жүргізуші» тренингі	1					
55	«Пікірсайыс жобасы» оқушы идеясын шыңдау	1					
56	Қорытындылау.	1					

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі:

1. Захарова И. Г. Информационные технологии для качественного и доступного образования. Педагогика. 2002, №1.
2. С.С.Әлкен. Жана технологиялар арқылы шығармашылыққа баулу.//Бастауыш. Алматы.,2004
3. С.С.Жұрымбаева. Оқушылардың шығармашылығын арттыру.// Шатын мектеп. Алматы., 2006
4. З.У.Имжарова. Инновационная педагогическая технология «Дебаты», Ақтобе.,2010.

Қосымша:

1. Н.Назарбаевтың «Ғасырлар тоғысында» Алматы: Ғылым, 1996
2. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2030» стратегиясы.//Алматы.: Жеті Жарғы.,1997
3. А.Калиева. Жаңа технологиялар арқылы шығармашылыққа баулу//Білім. Алматы., 2008 ж
4. Н.Ә.Назарбаев. «Ғасырлар тоғысында» Алматы.,1996 ж
5. Қ.Сарбасова. Жаңа инновациялық технологиялар. Алматы, 2001
6. Л.В.Загरेкова., Теория и технология. М.,2002
7. П.К.Раймунд. Ашық қоғам және оның жаулары. Платонның сикырлы тартымдылығы. – Алматы: Үш қиян.,2004
8. Дебаты: Учебно-методический комплект.-М.:Изд-во «Бонфи»-2001.-296с
9. О.В.Польдьева. Возможности технологии «Дебаты»./Школьные технологии. №1.,2007
10. К.Калелхан. «Дебат» әдісін пайдаланудың тиімділігі. //»Ертіс дидары» газеті. 18.04.2009
11. З.Н.Қасымжанова Қазақ тілі сабағында оқушылардың оқу-танымдық күзiретiлiктерiн қалыптастыра отырып, танымдық белсендiлiгiн арттыру. // Конференция материалдары.
12. Герасимов Г.И., Иглихина Л.В. Инновация в образовании. – Ростов на Дону, 1999.
13. Современные образовательные технологии. Учебное пособие. Москва, 2011.
14. А. Алдашев, Ж. Әлімханов. Қазақтың халық медицинасының құпиясы. Алматы, 1992.